

PHA 302 PREHİSTORİK EKONOMİ-EKOLOJİ

KONU 3: NÜFUS, DOĞAL DEĞİŞİM

Nüfus:

Doğada bitki ve hayvan nüfusu arasında hassas bir denge vardır. Doğa, rekabet ve birlikte yaşama gibi yollarla hayvan nüfusunu belli bir oranda dengede tutar. Tüm canlıların besin, barınak ve belirli bir yaşama alanına gereksinimi vardır. Hayvanların çoğu, bu gereksinimlerini karşılayabilmek için bölgesel haklarını savunmaya yönelik davranışlar gösterirler. Yani birey ya da sosyal gruplar olarak, tüm gereksinimlerini karşılayabilecek büyüklükteki belli bir bölge üzerinde yaşarlar. Bu bölgenin aynı türden diğer bireylere karşı savunulması, türün nüfusunun denetim altında tutulmasına katkıda bulunur. Bir hayvanın topluluk içindeki rolü yani ne yediği, nerede yaşadığı ve besin zincirinde hangi halkayı oluşturduğu, o hayvanın ekolojik konumu olarak tanımlanır.

Doğal Değişim:

Yerküredeki her şey sürekli bir değişim içindedir. Kimi değişimler kısa, kimileri ise çok daha uzun süreçler içerisinde gerçekleşir. Bu uzun süreçler bazen milyonlarca yıl bile alabilir. Yerkabuğundaki hareketler, volkan patlamaları, toprak erozyonu ve okyanusların yükselip alçalması gibi büyük doğal güçler, milyarlarca yıldır yeryüzünün görüntüsünü hiç durmaksızın değiştirmektedir. Ancak bu değişim bir insanın yaşamı boyunca görülemeyecek kadar uzundur.

Doğada “birbirini izleme” olarak tanımlanan daha kısa dönemli değişmeler de vardır. Bunlar, belli bir zaman dilimi içinde, bir dizi farklı türdeki bitki ve hayvanın sürekli olarak kendilerinden öncekilerin yerini alması ile oluşur. Bu sürecin sonunda ortaya çıkan “doruk topluluğu”, iklim koşulları değişmediği sürece varlığını hemen hemen hiçbir değişikliğe uğramadan sürdürür.

Doğadaki iklim değişmeleri de doğal değişimlerden bir tanesidir. Dünyanın çoğu yerinde iklim mevsimlere bağlı olarak yıl boyunca değişiklikler gösterir. Bunun nedeni güneşin çevresindeki dönüşü sırasında yerkürenin ekseninin eğik olmasıdır. Hava sıcaklığının yıl boyunca değişmediği tropik bölgelerde mevsimler yağış miktarı ile birbirinden ayrılırlar. Buna karşın, ekvatorдан kuzeye ya da güneye gidildikçe, iklim değişmeleri özellikle sıcaklık farklılıkları bakımından daha belirgin bir hal alır ve farklı mevsimler ortaya çıkar. Doğal iklim değişimleri binlerce yıl içinde ortaya çıkarlar. Endüstri devrimiyle bu değişimlerdeki hız giderek artmakta ve ciddi boyutlara ulaşmaktadır. Söz konusu doğal döngülerin her birini detaylarıyla örnekler vererek derste inceleyeceğiz.

Dünyanın doğal koşullarında insan eliyle gerçekleştirilen değişiklikleri çevremizde görebiliriz. Birçok yerde tarım, endüstri ve kentleşme doğal ortamları değiştirmiştir. Geçmişte çok yavaş olan bu süreç, son yüzyıl içinde akıl almaz bir biçimde hızlanmıştır.